

СТАНОВИЩЕ

от д.ф.н. **Вера Тервел Маровска**,
професор в Катедрата по български език
на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“,
на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност ‘**доцент**’
на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“
по област на висше образование 2. *Хуманитарни науки*;
професионално направление 2.1. *Филология (славянски езици – съвременен чешки език)*

В конкурса за ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр. 57 от 26.06.2020 г. и в интернет страницата на Пловдивския университет "Паисий Хилендарски" за нуждите на катедра „Славистика“ към Филологическия факултет, единствен кандидат е **гл. ас. д-р Гинка Александрова Бакърджиева** от същата катедра.

1. Общо представяне на получените материали

Със заповед № Р 33-4138 от 25.08.2020 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури в конкурс за заемане на академичната длъжност ‘**доцент**’ в ПУ по област на висше образование 2. *Хуманитарни науки*; професионално направление 2.1. *Филология*. Специалност: *Славянски езици (Съвременен чешки език)*, обявен за нуждите на катедра „Славистика“ към Филологическия факултет.

За участие в обявения конкурс **единствен кандидат е гл. ас. д-р Гинка Александрова Бакърджиева** от Катедрата по славистика на Пловдивския университет.

Представеният от гл. ас. д-р Гинка Александрова Бакърджиева комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва следните документи:

1. Молба по образец до ректора за допускане до участие в конкурса;
2. Автобиография по европейски формат;
3. Диплома за висше образование с придобита образователно-квалификационна степен „магистър“ – оригинал с приложение;
4. Диплома за образователна и научна степен *доктор* – оригинал;
5. Списък на научните трудове;

6. Справка за спазване на минималните национални и специфичните изисквания на Филологическия факултет в ПУ;
7. Декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
8. Анотации на материалите по чл. 65 от ПРАСПУ, включително самооценка на приносите;
9. Документ (удостоверение) за трудов стаж;
10. Документи за учебна работа;
11. Документи за научноизследователска работа;
12. Комплект документи на хартиен носител от т. 1 до т. 12 – 3 броя;
13. Комплект документи от т. 1, 2, 5, 6, 7, 10, 11, 12 на електронен носител – 8 броя.

Кандидатът гл. ас. д-р Гинка Александрова Бакърджиева е приложила общо 20 научни труда, сред които 2 монографии и 18 научни статии.

2. Кратки биографични данни на кандидата

Гл. ас. д-р Гинка Ал. Бакърджиева е родена на 4 април 1963 г. Придобива магистърската си квалификация „специалист по чешки език и литература и преподавател по български език и литература“ в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1989 г., като обучението ѝ през последната година е преминало в Карловия университет в Прага, Чехия. Защищава докторската си дисертация „Вариативност на диалогичния дискурс“ през 2001 г.

Започва професионалната си кариера като хоноруван преподавател последователно в Българската национална телевизия (1989-1993); в Медицинския университет в Пловдив (1992-1993); хон. преподавател на чуждестранните студенти в АМТИИ (Пловдив)(1997-2000) и в Техническия университет (филиал Пловдив) (2003-2010). В ПУ постъпва през 1993 г. Работила е като лектор по български език в у-тата „Адам Мицкевич“ в Познан (Полша) – 2001-2002 г. и в Карловия у-тет в Прага (2010-2014 г. и от 2019 г. досега).

3. Професионална дейност

Професионалната дейност на гл. ас. д-р Гинка Ал. Бакърджиева е доста разнообразна, но към общата ѝ характеристика би следвало да се споменат следните прояви. Тя е чела теоретични курсове по морфология, словообразуване и лексикология на съвременния чешки език и на съвременния български език; теория на превода (за слависти); културни реалии (за бохемисти); увод в ономастиката (за българисти и слависти). Водила е практически курсове по чешки език и по български език за чужденци.

Научните ѝ интереси са свързани със съпоставителното езикознание – граматиката и лексикологията на съвременните славянски езици, с проблемите на ономастиката и словообразуването. Множество изследвания и двете ѝ монографии са посветени на комуникационните процеси и зависимостите на модерното общуване в прагматичен, лингвокултурологичен и социолингвистичен аспект.

Специален е интересът ѝ към теорията и практиката на превода и чуждоезиковото обучение.

Г. Бъкърджиева има публикувани 42 литературоведски статии, свързани с чешкия модернизъм; участвала е в семинари за преводачи, организирани от Обществото на писателите и Министерството на културата на Република Чехия (1993, 1995, 1998, 2001, 2001, 2003 г.); носител е на няколко престижни награди за превод на художествени произведения (2 от Награда „Пловдив“ и сребърен плакет на Философския факултет на Карловия университет в Прага за принос в развиването на чешко-българските отношения в областта на културата и художествения превод (2016 г.)).

4. Оценка на научната дейност на кандидата

Още в дисертационния труд на кандидатката става явен интересът ѝ към живата комуникация, в частност към динамичния ѝ параметър – диалогичната реч, към „пулса“ на езика, и тази характеристика на научната ѝ продукция е валидна и в по-нататъшното ѝ професионално и творческо развитие.

Анализът в работите на Г. Бъкърджиева е съсредоточен върху кръг от въпроси, не само малко обсъждани у нас, но и реално нерешени, поради което речевата практика е спонтанно самоцелна и рядко книжовно издържана, което е неправилно. Параметърът *книжовно : некнижовно* е ирелевантен за функционалната диференциация на речта, независимо че е естествено някои функционалностилнови разновидности да са книжовни (публицистика или научна реч напр.), а други могат и да не бъдат, какъвто е случаят с разговорната реч и художествените текстове. При тях единствено критерият, обезпечаващ разбирането, ги придържа до книжовността.

Показателите, по които се коментира диалогичният дискурс, са аргументиращи за казаното, а пряко влияят и върху следващите ѝ интереси и предпочитания: пространствено-времеви измерения, съпровождатща комуникация, непосредствена и опосредствана комуникация, личен и публичен диалог, спонтанност : неспонтанност, цел на дискурса, участници в комуникацията, социални позиции и социални роли, персонални качества на комуникантите. Качеството на книжовната разговорна реч е показател за културата на нацията, заради което

трябва да бъде тясно свързана с обучението по роден език и формирането на актуален речев етикет, по чиито проблеми по-често безрезултатно се теоретизира. Дисертационният труд, а и ред други публикации на Г. Бакърджиева са приноси и в това отношение.

Монографията, представена в този конкурс като хабилитационен труд, е посветена на образуването на собствените имена и статута им на особена във функционално отношение знакова система. В центъра на изследването е динамичният обмен между апелативната и проприалната именна сфера, представени от процесите проприализация, трансономизация и апелативизация. Теоретичната база е свързана с постановките на Пражкия лингвистичен кръг и на В. Матезиус, доразвити в съвременните направления на славянското езикознание и функционалната ономастика, конкретно. Теоретичната рамка и прагматико-приложните перспективи са подплатени и с изводите от реализирания съпоставителен анализ на ономастичен материал (от български и чешки) и това е предпоставката за приносните резултати на работата. Именните разреди с онимична основа са показани като обвързани с екстралингвистичната реалност. При избора на конкретно собствено име от значение е комплекс от фактори както с екстралингвистичен, така и с лингвистичен характер като словообразователните типове, мотивиращия признак за името, вида на назовавания обект, езиковите и административните норми и обществената ситуация като цяло.

В монографията са предложени и значими наблюдения относно интернационализацията и интелектуализацията в словообразуването; баланса на социокултурните стереотипи; националноприсъщите езикови традиции и предпочитания.

Монографията е ценен труд с широка аудитория – като се започне от специалистите филолози, езиковеди и литературоведи, преподавателите и преводачите и се завърши с всеки любознателен студент, интересуващ се от езиковия развой и влияещите му социално-исторически и интеркултурни процеси.

Предложените в процедурата публикации отразяват различни по-частни страни на въпросите, анализирани в монографията, и – според самата авторка – могат да се диференцират тематично в няколко групи: относно процесите апелативизация, проприализация и трансономизация¹; прагматонимия²; за превода на собствените имена³; проблеми на ономастика-

¹ *Апелативизирани антропоними в българския и чешкия език* (2010 г.); *Образуване на съществителни нарицателни имена от топоними* (2010 г.); *Апелативизация на търговската марка – рискът на известността* (2009); *Търговската марка – правни норми и речева употреба* (2012); *Фразеологизми със собствени имена в българския и чешкия език* (2015).

² *Статус на прагматонимите в езиковата система* (2017); *Послания бърху бутилка, или за имената на българските вина* (2015); *Търговските наименования на хляба* (2018).

³ *Предаване на собствените имена в легендите на Юлиус Зейер* (2007); *„Крематорът“ на Ладислав Фукс – специфика на собствените имена и проблеми на превода* (2016).

та⁴. Гл. ас. д-р Г. Бакърджиева е приложила и 7 публикации с тематика, несвързана с тази на хабилитационния труд.

5. Оценка на научно-приложната дейност на кандидата

Освен авторитетен преподавател (вж. т. 3) гл. ас. д-р Гинка Александрова Бакърджиева притежава сериозни организационни умения и компетентности. Участвала е в организирането на културни и научни форуми: Кръгла маса „Как да общуваме в езика“ по случай на Деня на европейските езици, съвместно с Българския културен институт в Прага (2011 г.); конкурси за превод за студенти; национална среща на студентите бохемисти (съвместно с ЮЗУ „Неофит Рилски“, СУ „Св. Климент Охридски“; Бохемия клуб, Чешкия център в София). Участвала е в провеждането на Лятно училище по български език от Езиковия център при ПУ (2006), както и в провеждането на дните на чешката култура в ПУ, съвместно с Бохемия клуб и Чешкия информационен център в София (през 1998, 1999, 2000, 2003, 2005, 2015 г.).

Гинка Бакърджиева е съавтор на първия български мултимедиен учебник и на ръководството към него, използвани у нас и в чужбина при обучението по български език като чужд в практически колективни и индивидуални курсове.

6. Оценка на личния принос на кандидата:

Приложените в документите публикации, дисертацията и монографията хабилитационен труд на гл. ас. д-р Гинка Александрова Бакърджиева са изключително лично дело – в списъка има само една статия в съавторство.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Гинка Александрова Бакърджиева, **отговарят на всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Постигнатите от гл. ас. д-р Гинка Ал. Бакърджиева резултати в учебната и научно-изследователската дейност напълно съответстват и на специфичните изисквания на Филологическия факултет в ПУ „Паисий Хилендарски“, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

⁴ *Využití vlastních jmen ve výuce cizího jazyka (Приложение на собствените имена в чуждоезиковото обучение)* (2019).

Кандидатката в конкурса е представила **достатъчен** брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на НС 'доктор по филология'. В работите на Г. Бакърджиева има оригинални научни и приложни приноси, някои публикувани в списания и научни сборници в чужбина. Теоретичните ѝ разработки имат практическа приложимост, част от тях са пряко ориентирани към учебната работа.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, след анализа на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни и научно-приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна оценка** и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад предложение до Факултетния съвет на Филологическия факултет да избере гл. ас. д-р Гинка Александрова Бакърджиева на академичната длъжност 'доцент' в ПУ „Паисий Хилендарски“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки; професионално направление 2.1. Филология; Специалност: *Славянски езици (Съвременен чешки език)*.

..... 2020 г.

Изготвил становището:

(проф. д.ф.н. Вера Т. Маровска)